

ОТЗЫВ ЗАРУБЕЖНОГО НАУЧНОГО КОНСУЛЬТАНТА

на диссертационную работу Жумабаева Асхата Конысбаевича на тему «Ветеринарно-санитарная безопасность рыб в водоемах Западно-Казахстанской области», представленную на соискание степени доктора философий (PhD) по образовательной программе 8D09102 — «Ветеринарная санитария»

Обоснование актуальности выполненной работы, ее значимости для современной науки и практики. Для достижения устойчивых темпов роста аквакультуры в РК необходимо обеспечить ветеринарное благополучие ихтиофауны. Инвазионные заболевания и загрязнения водных ресурсов снижают сохранность рыб в процессе их выращивания и не позволяют получить максимальные показатели продуктивности. Употребление рыбопродуктов повышает риск заражения людей опасными инвазионными болезнями, возбудители которых используют рыбу в качестве промежуточного хозяина. Рыбы как биологический объект относятся к важной группе животных с хозяйственной и исследовательской точки зрения, так как являются составной частью водных экосистем и отражают экологическое состояние водных объектов.

Интенсивное развитие рыбной отрасли в Западно-Казахстанской области и приток водных ресурсов с Российской Федерации приграничных рек Урал, Большой Узень, Малый Узень и Чаган порождает риск распространения ряда паразитарных болезней рыб. Также на территории ВКО находятся крупные месторождения газа и нефти Карачаганак Петролиум которая в свою очередь требует контроля за ихтиофауной и загрязнения солями тяжелых металлов и радионуклидами опасных для рыб.

Основные научные и методологические положения, на которые докторант опирается. Определение антибиотиков, токсичных элементов, радионуклидов проводилось согласно: ГОСТ 31903-2012 Продукты пищевые. Экспресс-метод определения антибиотиков, Определение левомицитина (хлорамфеникола) методом ИФА СТ РК ИСО 13493-2007 МУК 4.1.1912-04 МВИ KZ. 07.00.03327-2016 МВИ KZ. 07.00.03642-2017, ГОСТ 26932-86. Методы определения свинца СТБ 1313-2002 Продукты пищевые и сырье продовольственное. Методика определения содержания токсичных элементов цинка, кадмия, свинца и меди методом инверсионной вольтамперометрии на анализаторах типа ТА, ГОСТ 31628-2012 Продукты пищевые и продовольственное сырье Радиационный контроль. Стронций-90 и цезий-137. Пищевые продукты методом спектрометрии.

Полученные докторантом научные результаты и их обоснованность. В связи с актуальностью выбранной темы диссертантом не вызывает сомнений и в настоящее время является очень важной проблемой рыбоводства не только в Западно-Казахстанской области, но и на территории Республики Казахстан.

Цели и задачи диссертационной работы Жумабаева Асхата соответствует ее содержанию, были всесторонне рассмотрены и изучены вопросы распространения инвазии на территории Западно-Казахстанской области, содержания солей тяжелых металлов и радионуклидов методы их выведения из организма рыбы. Достоверность научных результатов, полученных диссертантом, подтверждаются апробацией на международных конференциях, патентом на полезную модель, публикацией материалов диссертации в научных изданиях, в том числе рекомендованных Комитетом по обеспечению качества в сфере науки и высшего образования Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан в журнале входящем в международную базу данных Web of Science Core Collection и Scopus.

Научная работа выполнена в рамках реализации программно-целевое финансирование по проекту ИРН BR10764944 «Разработка методов аналитического контроля и проведения мониторинга безопасности пищевой продукции» по теме

«Мониторинг ветеринарно-санитарной безопасности рыбы и рыбной продукции в Западно-Казахстанской области»

Полученные научно-практические результаты обладают высоким уровнем новизны исследований:

– Определена степень контаминации рыбы остаточными количествами соединениями тяжелых металлов и радионуклидов в естественных водоемах ЗКО.

– Ветеринарно-санитарная оценка рыб и рыбных продуктов с торговых точек г. Уральска.

– Проведены исследования водоемов Западно-Казахстанской области на инвазионные болезни рыб, установлены очаги распространения инвазии.

– Проведены химические исследования мяса рыб при воздействии на них инвазии и солей тяжелых металлов.

Структурная и содержательная целостность диссертации. Написание диссертации докторант проводил самостоятельно с консультацией научных руководителей. Диссертация состоит из: введения, литературного обзора, материалов и методов, результатов исследования.

Личный вклад докторанта в исследования, объем исследований. Научно-исследовательская работа Жумабаева Асхата, вносит большой вклад в развитие науки и изучение безопасности рыб и рыбной продукции очень важный как для населения, так и животный мир докторант полностью справился с поставленной целью и получены очень важные результаты.

Качества докторанта как исследователя, приобретенный опыт методов научных исследований. Как зарубежный научный консультант могу утверждать, что Жумабаев Асхат Конысбаевич сформировавшийся научный работник, имеет интерес к научным исследованиям ответственный и скромный.

Заключение. Диссертационная работа Жумабаева Асхата Конысбаевича на тему «Ветеринарно-санитарная безопасность рыб в водоемах Западно-Казахстанской области» представляет собой завершённую научно-исследовательскую работу, выполненную на актуальную тему в ветеринарии и соответствует предъявляемым требованиям к диссертационной работе. Диссертационную работу рекомендую к защите на соискание степени доктора философии (PhD) в Диссертационном совете по ветеринарным наукам.

Научный консультант:

2024.05.09

/Подпись//Штамп/

Dr. Артурас Стимбирис
Научный зарубежный
Консультант
Профессор, PhD, DVM

ҒЫЛЫМИ КЕҢЕСШІНІҢ ШКІРІ

Жұмабаев Асхат Конысбаевичтің 8D09102 – «Ветеринариялық санитария» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынылған «Батыс Қазақстан облысындағы су айдындарындағы балықтардың ветеринариялық-санитариялық қауіпсіздігі» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысына

Орындалған жұмыстың өзектілігін, оның қазіргі ғылым мен тәжірибе үшін маңыздылығын негіздеу. Қазақстан Республикасында аквакультураның тұрақты даму деңгейіне жету үшін ихтиофаунадағы ветеринарлық қауіпсіздікті қамтамасыз ету қажет. Инвазиялық аурулар мен су ресурстарының ластануы балықтардың өсіру процесінде сақталуын төмендетеді және өнімділікті жоғары деңгейде алу мүмкіндігін шектейді. Балық өнімдерін пайдалану адамдарды қауіпті инвазиялық аурулармен жұқтыру қаупін арттырады, себебі ауру қоздырғыштары балықты аралық иесі ретінде қолданады.

Батыс Қазақстан облысындағы балық шаруашылығының қарқынды дамуы мен Ресей Федерациясынан келетін Урал, Большой Узень, Малый Узень және Чаган өзендерінің су ресурстары балықтардың көптеген паразитарлық ауруларының таралу қаупін туындатады. Сонымен қатар, облыстағы ірі Карачаганак Петролиум газ және мұнай кен орындары ихтиофаунаға, балықтарға қауіпті ауыр металдар мен радионуклидтермен ластануды бақылауды талап етеді.

Докторант сүйінетін негізгі ғылыми және әдістемелік ережелерді қолдану. Антибиотиктерді, және улы заттарды анықтау үшін МЕМСТ: 31903-2012 Азықтық тағам бойынша жүргізілді. Левомецитинді (хлорамфеникол) ИФА СТ ҚР ИСО 13493-2007 МУК 4.1.1912-04 МВИ КЗ. 07.00.03327-2016 МВИ КЗ 07.00.03642-2017, ГОСТ 26932-86 әдісімен. Қорғасынды анықтау СТБ 1313-2002. ТА типті анализаторларда инверсиялық вольтамперметрия әдісімен мырыш, кадмий, қорғасын және мыстың уытты элементтерінің құрамын анықтау әдістемесі, МЕМСТ 31628-2012 Азық-түлік және азық-түлік шикізаты радиациялық бақылау. Спектрометрия тағам өнімдерін Стронций-90 және Цезий-137 анықтау әдісі қолданады.

Докторант алған ғылыми нәтижелері

Диссертацияда алынған ғылыми нәтижелер халықаралық конференцияларда апробациядан өткен, пайдалы модель бойынша патенті бар, ғылыми басылымдарда жарияланған, соның ішінде Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігінің ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті (ҒЖБМССҚК) журналдарда, Web of Science Core Collection и Scopus халықаралық базасына кіретін басылымдарда ұсынған.

Ғылыми жұмыс ИРН БР10764944 «Аналитикалық бақылау әдістерін әзірлеу және азық-түлік өнімдерінің қауіпсіздігі мониторингін жүргізу» тақырыбы бойынша бағдарламалық мақсатты қаржыландыру аясында жүзеге асырылды, «Батыс Қазақстан облысындағы балық және балық өнімдерінің ветеринарлық-санитарлық қауіпсіздігін мониторингін» жобасы шеңберінде орындалған.

Алынған ғылыми-практикалық нәтижелер зерттеулердің жоғары деңгейдегі жаңашылдығын көрсетеді, олар келесі көрсеткіштерді қамтиды:

БҚО санитарлық-эпидемиологиялық бақылау департаменті балықтардың инвазиялық ауруларын тіркеу бойынша жыл сайынғы мониторинг жүргізді.

- Батыс Қазақстан облысының су айдындарында балықтардың инвазиялық ауруларына зерттеулер жүргізілді, инвазия таралуының ошақтары анықталды.

- Обылыс су айдындарындағы балықтарда ауыр металдар, радионуклидтер және балық шаруашылығында антибиотиктердің болуы зерттелді.

• Балықтардағы ауыр металдардан шығар әдісі алынды, ауыр металдардың әсерінен балық етін химиялық зерттеу жүргізілді.

Диссертацияның құрылымдық және мазмұндық тұтастығы. Докторант диссертация жазуды ғылыми жетекшілердің кеңесімен жүргізді. Диссертация келесі бөлімнен тұрады: кіріспе, әдеби шолу, әдістер мен материалдар, зерттеу нәтижелері.

Докторанттың зерттеуге қосқан жеке үлесі, зерттеу көлемі. Асхат Жұмабаевтың ғылыми-зерттеу жұмысы ғылымның дамуына және балық және балық өнімдерінің қауіпсіздігін зерттеуге үлкен үлес қосты, халық үшін де, ихтиофауна үшін де аса маңызды, алға қойған мақсатын толық орындап, өте жоғары нәтижеге қол жеткізген докторант маңызды нәтижелер.

Докторанттың алған ғылыми нәтижелері және олардың негізділігі. Шетелдік ғылыми кеңесші ретінде айта аламын, Жұмабаев Асхат Қонысбайұлы – қалыптасқан ғылыми қызметкер, ғылыми зерттеулерге жауапты және зерттеуге белсенді қызығушылық танытады.

Қорытынды. Жұмабаев Асхаттың «Батыс Қазақстан облысындағы су айдындарындағы балықтардың ветеринарлық-санитариялық қауіпсіздігі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы ветеринариядағы өзекті тақырыпта орындалған ғылыми-зерттеу жұмысы болып табылады және диссертациялық жұмыстарға қойылатын талаптарға сәйкес келеді. Диссертациялық жұмысты философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін қорғауға ұсынуға ұсынамын.

Ғылыми кеңесші:

/Қолы/мөрі/

Dr. Артурас Стимбирис

Шетелдік ғылыми кеңесші

Профессор, PhD

Ветеринария ғылымдарының докторы

2024.05.09

Перевод данного документа (Исх.№ _____) был выполнен с русского на казахский язык.

Переводческим бюро «Business Engineering».

Перевод является точным и соответствует его эквиваленту.

ИИН 890914450799

Тел: 87775665099

Подпись Ирина Валерьевна Сайпанова

Ф.И.О. Сайпанова Ирина Валерьевна

печать:

Осы құжат (№ _____) орыс тілінен қазақ тіліне аударылды.

"Business Engineering" аударма бюросымен.

Аударма дәл және оның баламасына сәйкес келеді.

ЖСН 890914450799

Тел: 87775665099

Қолы Ирина Валерьевна Сайпанова

Тегі, аты Сайпанова Ирина Валерьевна

Мөр:

Республика Казахстан, Западно-Казахстанская область, город Уральск

27 сентября две тысячи двадцать четвертого года я, Батырханова Светлана Жамбуловна - нотариус Западно-Казахстанского нотариального округа, действующая на основании государственной лицензии № 14008619 от 13 июня 2014 года, выдан Комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерством юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи переводчика гр. Сайгаковой Ирины Валерьевны. Личность переводчика установлена, дееспособность и полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре за № 4136
Взыскано, согласно установленного тарифа
Нотариус:

Пронумеровано и
на 5 (пять) листах

ET0907248360458288000W9630289

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия